

Cammock voor altijd een bloem in het Almens bos

De achterkleinzoon van 'kamikazepiloot' Cammoc, Toby Cammock, eert zijn overgrootvader in Almen. © Ronald Hissink

Door André Valkeman 24-03-22

Raymond Cammock en zijn vrouw met zontje Frank in de periode voordat hij naar Nederland vertrok. © Familiearchief Cammock

‘Fabelachtig, dit moet mijn familie weten’
Bij WO II-gevechten in de Achterhoek stortte ooit een Nieuw-Zeelandse piloot neer. Hij boorde zijn vliegtuig in een Duitse

munitietrein, die explodeerde tot een vuurzee. Bij recente graafwerkzaamheden werden vliegtuigresten én een horloge gevonden. Vandaag krijgt een tunnel zijn naam. Dit is het verhaal over de meeslepende kamikazevlucht van piloot Raymond Cammock.

Almen, 6 oktober 1944. Tonny Loman (18), een boerenzoon met kastanjebruin haar, loopt het erf op. Hij hoort schoten. Die hoor je hier steeds vaker, nu SS-soldaten - soms al schietend - zoeken naar Joden en verzetsstrijders in de streek. Maar dit geluid, komend van nabij het spoor, is intenser dan een kogelgevecht.

Katsjoek-katsjoek. Achter hun boerderij hoort en ziet hij de cadans van een trein. Het geluid vermengt zich met vliegtuiggebrom. Trrr, trrr. Opnieuw schoten. Vanaf de grond vuurt iemand op een vliegtuig hoog aan de hemel. Boem: na een paar salvo's is het raak. Als een dood vogeltje hangt de bolide nog even in de blauw witte lucht, dan stort het loodrecht richting het spoor.

Het vliegtuigtype van Cammock © Familiearchief Cammock

72 jaar later, 2016

De witblonde Christiaan Harkink loopt met metaaldetector rond. Hij verdrinkt bijkans in Achterhoekse oorlogsverhalen. Zoals in die ene van Almen: *'bie boer Loman'* stortte ooit een oorlogsvliegtuig neer. Bliep, bliep. Hè, zijn detector piept ineens, nabij de onbewaakte spoorwegovergang.

Op het ProRail-kantoor belt en mailt Niels van der Lee iets later, specialist ontplofbare oorlogsresten. Hij onderzoekt of ergens in Almen oorlogsresten in de grond zitten. Daar moet straks gegraven worden om een onbewaakte spoorwegovergang lampen, kruisen en een slagboom te geven. Op basis van *flightrappen*, oude luchtfoto's en politieonderzoeken krijgt de plaats status 'onverwacht'.

Terug naar 1944

Raymond Cammock trekt aan de knuppel van zijn Hawker Tempest V. Hij stijgt op vanaf vliegbasis Volkel in Brabant. Zijn horloge, met naaminscriptie, geeft zeven uur aan. Raymond is pas 21, toch is deze operatie - luchtverkenning: Arnhem-Deventer-Linge - een routineklusje. Als ongekend pilotentalent deed hij al honderden operaties.

Straks, als de Duitsers verslagen zijn, ziet hij zijn vrouw en zontje Frank weer terug. Misschien blijven ze in Engeland wonen, of ze gaan terug naar zijn Nieuw-Zeeland. Een collega piloot vliegt naast hem.

Raymond en zijn vrouw met hun zontje Frank in de armen. © Familiearchief Cammock

Zou die het ook zien? Daar beneden rijdt een trein, en wel een Duitse munitietrein. Aan boord hebben ze granaten. Wat een kans. Cammock vuurt en mikt goed: de wagons onder hem vliegen in brand.

Maar dan: tak, tak, tak. Plots zijn er harde tikken tegen aluminium. Zijn vliegtuig wordt beschoten, door Duits afweergeschut. Alles slaat af. Cammock, de motor, het vliegtuig, zijn toekomst... Het hangt een nanoseconde stil in de lucht. Nu volgt de noodgang naar beneden, hij gaat crashen. Zijn vliegtuigneus boort zich in de trein, die explodeert. Alles verandert in een vuurzee.

Almen, 2016

Christiaan Harkink pakt zijn schop, op het weiland dat grenst aan een spoorlijn. Hij schept en zeeft daarna het zand met zijn hand. Opnieuw en opnieuw. Tot hij ineens kleine deeltjes aluminium ziet, in camouflagekleuren. Dit liet zijn detector dus piepen.

Is dit misschien het bewijs dat boer Loman zijn verhaal klopt dat al jaren in de buurt rondgaat? Zijn dit resten van een oorlogsvliegtuig? Op internet zoekt hij op oorlogsverhalen uit zijn gemeente. Hij leest over Raymond Cammock. Een piloot die, volgens logboeken van meevliegende piloten, neerstortte in Gorssel.

Wellicht hebben ze zich destijds een paar kilometer vergist, denkt Harkink, en verongelukte de piloot niet in Gorssel maar hier. Was het piloot Cammock, die boer Loman zag...

Hallo, ik ben amateurhistoricus in Nederland. Kan ik vragen of Raymond Cammock je grootvader is? De camouflage-deeltjes in zijn hand matchen met de Hawker Tempest V-kleuren. Daar vloog Cammock mee, leest hij op internet. Harkink raakt overtuigd, dit is zijn toestel. Hij toetst op Facebook de naam Raymond Cammock in en vindt een blog

van ene Joshua Cammock, die schrijft over een Nieuw-Zeelandse piloot die stierf in Nederland.

Een deel van de gevonden resten. © Rob Voss

„Hallo, ik ben amateurhistoricus in Nederland. Kan ik vragen of Raymond Cammock je grootvader is?” Hij drukt op enter. Joshua antwoordt direct: „Dat klopt.” Christiaan gaat verder: „Ik heb brokstukken gevonden van zijn vliegtuig, via mijn metaaldetector.” Joshua: „Fabelachtig. Dit moet mijn familie weten.”

Utrecht, 2021

Van der Lee's mobiel gaat. „Er zijn hier in Almen tóch oorlogsresten gevonden, bij die onbewaakte overgang”, hoort hij. De werkzaamheden stoppen voor verdere graafwerkzaamheden. Munitie, treinresten, vliegtuigrestanten. Het komt allemaal naar boven.

Lochemse ambtenaren vertellen dat er ooit in de gemeente een Duitse trein is aangevallen. Door een Hawker Tempest V. Alleen daar heeft deze vondst waarschijnlijk niets mee te maken. Want ja, die slag was verderop bij Gorssel. Een bergingsofficier van de Luchtmacht onderzoekt de brokstukken. Die stelt met bijna honderd procent zekerheid: dit zijn Hawker Tempest V-resten. Van der Lee: *„Cammock stortte dus neer in Almen.”*

Cammock in een van zijn eerste toestellen. © Familiearchief Cammock

Almen, 2022

Even voor de spoorwegovergang wordt een tunnel aangelegd. Van der Lee heeft ondertussen een missie. Hij wil nabestaanden van Cammock vertellen dat hij op een andere plaats gestorven is. Maar waar moet hij beginnen?

Aan de telefoon herhaalt een ambtenaar van de gemeente Lochem: „*Christiaan Harkink, Har-kink. Amateurarcheoloog. Hij had al contact met deze familie, nadat hij ook vliegtuigresten vond.*”

Van der Lee krijgt een nummer en belt direct: „*Met Christiaan...*” Begint het gesprek. De twee komen erachter hoe ze allebei ontdekt hebben dat de opgeschreven crashplek niet klopte.

Harkink wordt uitgenodigd te helpen bij bodemonderzoek naast de spoorwegovergang. Als graafwerkzaamheden nog geen meter diep gaan, komen er wrakstukken naar boven. Ze gaan in een container en Harkink zuivert het van zand.

Tussen aluminiumslinteren grist hij een rond object van nikkel weg. Wijzers en het glasplaatje zijn weg, maar radertjes en tandwielletjes verraden het: dit was een horloge. Harkink: „*Cammocks horloge?*”

Van der Lee vindt archiefaantekeningen, van spoorlijnarbeiders die rond 1944 werkten in de Achterhoek. Wie het opschreef staat er niet bij. Hij of zij zegt lichaamsdelen van een piloot gevonden te hebben. Dat dat niet in Gorssel was maar in Almen, wordt niet opgetekend. De lichaamsdelen gingen naar de gemeente Lochem. Cammock kreeg zodoende rond 1945 al een gemeentegrav. Ook aangetroffen, leest Van der Lee: *‘achterkant horloge, met naaminscriptie: Raymond Cammock’*.

Christiaan Harkink, de man die een horloge vond van Raymond Cammock. © Rob Voss

Van der Lee belt Harkink. „*De achterkant van het horloge mist hier juist*”, zegt de amateurarcheoloog. Het versterkt de conclusie: dit uurwerk is Cammocks uurwerk geweest. Dat gelijk aan zijn eigen tijd op aarde stopte met tikken, die vrijdagochtend in 1944.

De gemeente Lochem en ProRail overleggen. Ze moeten iets met dit gegeven. De tunnel moet een eerbetoon aan ‘Flying Officer R.J. Cammock’ worden, vinden ze, en het lukt, het krijgt zijn naam.

Cammocks zoon Frank wordt met gezin uitgenodigd om de opening bij te wonen. „*Wij komen met ons gezin, alleen Frank is ziek en kan niet mee*”, vertelt Franks dochter Melanie vanuit Nieuw-Zeeland: „*Mijn opa Raymond zijn graf is voor de*

familie een bedevaartsoord. Nu horen we dingen over de crashplek. Aangrijpend, zo komen we dichterbij opa.”

Raymond schreef brieven naar huis, over zijn operaties in Nederland, vertelt Melanie. *„Hij was dolgelukkig dat hij vliegend van betekenis mocht zijn. Raymond wilde vechten voor vrijheid boven tirannie, zei-ie. Het is voor ons van wonderbaarlijke schoonheid dat deze tunnel zijn naam krijgt.”*

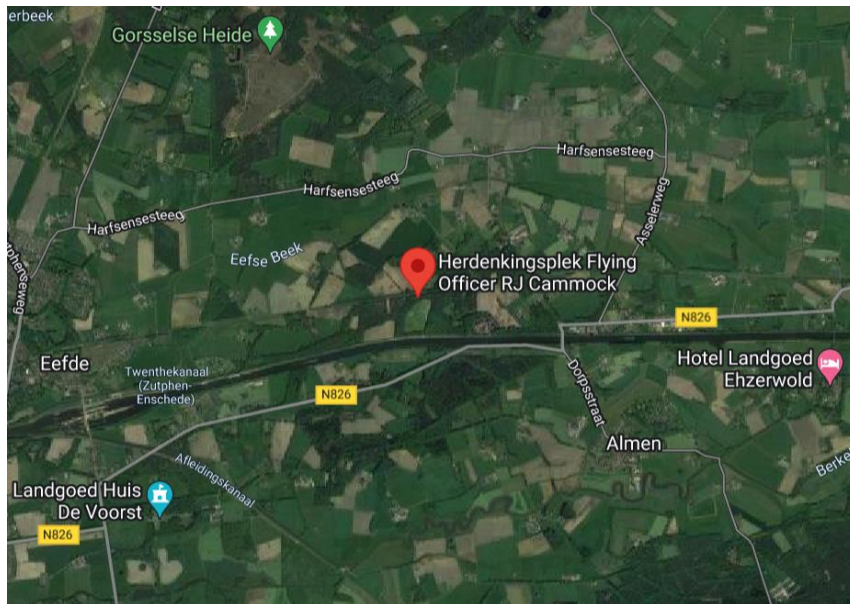
Nadat hun Raymond beschoten werd, liet zijn vliegtuig de Duitse munitietrein exploderen. Was dat toeval? Of boorde hij bewust, als laatste wapenfeit, zijn neus in de trein? Was hij een kamikazepiloot... Melanie: *„Om redenen die alleen hij weet, stortte zijn vliegtuig in de trein die alles vernietigde.”*

Vandaag, 24 maart

De tunnel wordt geopend, met een Nieuw-Zeelandse doedelzak-
aubade. Wie weet kijkt Melanie Cammock dan even Leon Loman in de ogen, die er ook zal zijn. Zij de kleindochter van de piloot die neerstortte, hij de kleinzoon van de 18-jarige Tonny die het allemaal zag.

Cammock op een vliegbasis. © Familiearchief Cammock

De plek bij Almen waar per toeval de restanten van zijn vliegtuig werden aangetroffen

De naam van de spoortunnel in de Hulzerdijk werd onthuld door kleindochter Melanie van piloot Raymond J. Cammock en staatssecretaris Vivianne Heijen

Bron: De Stentor